

ORIENTAL JOURNAL OF ACADEMIC AND MULTIDISCIPLINARY RESEARCH

Volume 2 Issue 3
March
2024

ISSN 3030-3079

 www.inno-world.uz

 +998 94 5668868

TA'LIMNI AXBOROTLASHTIRISHDA INNOVATSIYALAR**Tashbaeva Dildora Ravshanovna**Toshkent shahar, Uchtepa tumani, 296-maktab
Informatika va axborot texnologiyalari fani o'qituvchisi**ARTICLE INFO**Received: 29th March 2024
Accepted: 29th March 2024
Online: 30th March 2024**KALIT SO'ZLAR**innovatsiya,
axborotlashtirish, axborot
texnologiyalari,
kommunikatsion
texnologiyalar, intellektual
salohiyat**ANNOTATSIYA**

Ushbu maqolada ta'lim tizimiga yangi innovatsiyalarni kiritish, uni kengaytirish masalasining hal etilishi, ilm-fanning yangidan-yangi ilmiy yo'nalishlarining ochilishi ta'lim evolyutsiyasi istiqbollarini belgilashda muhimligi, ta'limni axborotlashtirish ilmiy-amaliy faoliyat turi, unda ta'lim sohasida yangi bilimlarni vujudga keltirish maqsadida mavjudlarini komp'yuter texnologiyalari asosida to'plash, saqlash tizimga solish, qayta ishlab chiqish, tarqatish, tizimlash, tartibga keltirish, taqqoslash asosida ta'lim-tarbiyaning pedagogik-psixologik maqsadlarini ro'yobga chiqarish ishlari amalga oshirishga erishish haqida ma'lumotlar berilgan.

Axborotlashgan jamiyatni shakllantirish sharoitida, global ijtimoiy transformatsiyalar amalga oshirilayotgan bir paytda O'zbekiston ta'limi tizimi oldida siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy va ma'naviy omillar bilan belgilanadigan bir qator yangi printsiplial muammolar o'z yechimini kutib turmoqda. Bu omillar sirasiga akademik safarbarlikning kuchayishi, dunyo ilm-fani integratsiyasi, iqtisodiy nuqtai nazardan qulay ta'lim tizimlarining yaratilishi, universitetlar korporativlik darajasining ortishi, turli taraqqiyot darajasidagi ta'lim tizimlari orasidagi o'zaro hamkorlik aloqalarining o'sib borishi kabilarni kiritish mumkin.

Ta'lim tizimiga yangi innovatsiyalarni kiritish, uni kengaytirish masalasining hal etilishi, ilm-fanning yangidan-yangi ilmiy yo'nalishlarining ochilishi ta'lim evolyutsiyasi istiqbollarini belgilashda muhim ahamiyat kasb etmoqda. E'tirof etilayotgan muammmoni hal qilishining eng samarali yo'llaridan biri sifatida ta'limni axborotlashtirish masalasini ko'rsatish mumkin. Ta'limni axborotlashtirish ilmiy-amaliy faoliyat turi bo'lib, unda ta'lim sohasida yangi bilimlarni vujudga keltirish maqsadida mavjudlarini komp'yuter texnologiyalari asosida to'plash, saqlash tizimga solish, qayta ishlab chiqish, tarqatish, tizimlash, tartibga keltirish, taqqoslash asosida ta'lim-tarbiyaning pedagogik-psixologik maqsadlarini ro'yobga chiqarish ishlari amalga oshirishga erishiladi.

Oliy ta'limni axborotlashtirish jarayonida pedagogik, metodologik hamda ilmiy harakterdagi bir qator qarama-qarshiliklar kuzatilmoqda. Ana shunday qarama-qarshiliklardan biri sifatida oliy ta'limni axborotlashtirishning intensiv jarayoni hamda uning ajralmas tarkibiy qismi hisoblangan axborotlashgan pedagogik amaliyot istiqbollarini belgilash strategiyasining nazariy va

metodologik asoslarining yetarli darajada ishlab chiqilmaganligi ko'rsatish mumkin.

Ta'lim mamlakat intellektual salohiyatni munosib kadrlar bilan ta'minlab beruvchi ijtimoiy institut sifatida jamiyat taraqqiyotidan ilgarilab ketishi hamda jamiyat maqsadlariga xizmat qilishi, mehnat bozorini raqobatbardosh kadrlar bilan uzluksiz ta'minlab turishi lozim.

Oliy ta'lim muassasasi axborot texnologiyalarini amaliyotga tatbiq qilish borasida ilg'or tajriba maydoniga aylanishi lozim, chunki talaba OTM nafaqat bo'lg'usi faoliyati uchun zarur bilim, ko'nikma va malakaga ega bo'ladi, balki zamonaviy axborotlashgan jamiyat muhitini to'raligicha his ham qiladi. Ta'lim muassasalari axborot kommunikatsion texnologiyalarni keng ko'lamda qo'llamasdan turib innovatsion ta'lim statusiga da'vo qila olmaydi. Zero, ta'lim muassasasi qachonki o'z faoliyati davomida ta'lim jarayonini didaktik, texnik, texnologik jihatdan innovatsion faoliyat olib borishga yo'naltirish asosida mutaxassislar tayyorlash, egallanayotgan bilimlar ko'lami va sifatini oshirishga erishsagina u innovatsion ta'lim muassasasi hisoblanishga haqli bo'ladi.

Oliy ta'lim muassasalari istiqbolini ilg'or va zamonaviy texnologik jarayonlarga oid yangiliklar, o'zgarishlarni doimiy tarzda kuzatish va hayotga tatbiq qilib borish asosidagina ta'minlash mumkin. Jarayonni samarali boshqarish uchun avvalombor uni mukammal o'rganish talab etiladi. Shu munosabat bilan uning tarkibi va qurilishini o'rganish zarurati har doim dolzablicha qolaveradi. Ta'lim jarayonida innovatsion texnologiyalarning asosiy maqsadi jadal sur'atlar bilan o'zgarib rivojlanib borayotgan hayot sharoitlariga insonlarni tayyorlashdan iborat. Bunday ta'limning mohiyati ta'lim jarayonini inson potentsial imkoniyatlariga moslashtirish, to'g'rilab olib borishdan iborat bo'ladi. Ta'lim innovatsion faoliyat mexanizmlarini rivojlantirishi, muhim hayotiy muammolarni hal qilishning ijodiy usullarini topishi, ijod qilish insonning hayotiy faoliyati normasiga aylanishini voqelikka aylantirishi talab qilinadi.

Harakatlarini to'la nazorat qilish, olinayotgan axborotlar oqimidan mustaqil foydalana olish, noana'aviy fikrlash, bilim olishda tabiatan berilgan qobiliyat va layoqatdan maksimal foydalana olish, ilm-fan yangiliklari, innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanishni yo'lga qo'yish, ta'limda innovatsion faoliyat inson axloqiy takomiliga yo'naltirilgan muhim ijtimoiy amaliyot sifatida uning butun ijtimoiy faoliyatini yangi yuqori pog'onaga olib chiqishiga sharoit yaratib beradi.

Ta'limda interfaol usullar hamda zamonaviy texnologiyalarga o'tish bir qator yuqori quvvatli va ulkan texnik imkoniyatlarga ega telekommunikatsion resurslar bilan qo'llab-quvvatlanishi shart. Yangilik va innovatsiyalar inson faoliyatining har qanday sohasi uchun karakterli hisoblanadi, shuning uchun ham ularni amaliyotga tatbiq qilish va tegishli tahlillarni o'tkazish tabiiy hol hisoblanadi. Innovatsiyalar o'z-o'zidan paydo bo'lmaydi, ular muayyan bir shaxs yoki butun boshli ijodiy jamoa mehnati, ilmiy izlanishlar, ijodiy tajribasi

mahsulidiri. Bu jarayon stixiyali tarzda sodir bo'lishi ham mumkin, lekin baribir boshqaruvni talab etadi.

Ta'limda innovatsion jarayonlar mohiyatini anglash zamirida ilg'or pedagogik tajribalarni to'plash, o'rganish va umumlashtirish hamda psixologiya fani yutuq yutuqlarini amaliyotga tatbiq qilish kabi pedagogikaning ikki muhim muammosi yotadi. Bundan kelib chiqadiki, innovatika predmeti, innovatsion jarayonlar mazmun va mexanizmlari yuqorida e'tirof etilgan muammolar kesimida yotadi, ya'ni innovatsion jarayonlar natijalari xoh u amaliy, xoh nazariy yangilik bo'lsin ular albatta nazariya va amaliyot kesimida sodir bo'ladi. Bularning bari pedagogik yangiliklarni yaratish, qo'llash, o'zlashtirish bilan bog'liq boshqaruv faoliyatining o'ta muhimligidan dalolat beradi. O'z navbatida, o'qituvchi yangi pedagogik texnologiyalar, nazariyalar va kontseptsiyalarning ishlab chiquvchisi, muallifi, foydalanuvchisi hamda tashviqotchisi sifatida namoyon bo'ladi. Mazkur jarayonni boshqarish o'z faoliyatida hamkasblari tomonidan taklif etilayotgan ilg'or tajribalardan, shuningdek, ilm-fan yangiliklaridan maqsadga mos tarzda foydalanish imkonini beradi.

Innovatsion yo'nalishdagi pedagogik faoliyatni amalga oshirish zarurati jamiyat, madaniyat, ta'lim rivojlanishi sharoitida bir qator holatlar bilan izohlanadi.

Birinchidan, jamiyat hayotidagi ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar turli bosqich va tipdagi ta'lim tizimi, uni tashkil qilish metod va texnologiyalarini tubdan o'zgartirish masalasini ko'ndalang qilib qo'yadi. Pedagog yangiliklarga asoslangan o'qituvchi faoliyatining innovatsion yo'nalganligi ta'lim siyosatini yangilash vositasi bo'lib xizmat qiladi.

Ikkinchidan, ta'lim mazmunini insonparvarlashtirishning chuqurlashuvi, o'quv fanlari tarkibi, mazmuni va hajmning muttasil o'zgarishi o'qitish texnologiyalari va shakllarini tashkil qilishning yangicha usullarini doimiy ravishda izlab topishni taqozo etadi.

Uchinchidan, pedagogik yangiliklarni izlab topish, o'zlashtirish va uni amalda qo'llashga nisbatan pedagog munosabatining o'zgarishi sodir bo'ladi.

To'rtinchidan, oliy ta'lim muassasalarining, jumladan, nodavlat ta'lim muassasalari bozor munosabatlariga o'tishi bevosita ularning sog'lom raqobat sharoitida faoliyat olib borishlarini ta'minlaydi.

Bularning bari oliy kasbiy ta'limni nafaqat kadrlar yetkazib beruvchi tashkilot, balki turli intellektual xizmatlar ko'rsatuvchi ijodiy muhit bazasi nuqtai nazaridan ham modernizatsiyalash zaruratini keltirib chiqaradi. Oliy ta'lim muassasasining ijtimoiy-madaniy funktsiyasi ham bevosita axborot, texnologiya, metodologiya, nazariya, kontseptsiyalar, yangi bilimlar ishlab chiqishi va yaratishi bilan belgilanadi.

Mavjud ta'lim tizimi qadriyatlarining o'rin almashinishi yangi innovatsion ta'lim tizimining shakllanishiga olib keladi hamda ta'lim tizimi maqsad va vazifalari bilan davlat va jamiyatning bitiruvchilar oldiga qo'yayotgan maqsad, vazifalar o'rtasidagi tafovutning bartaraf etilishiga olib keladi.

Innovatsion tayyorgarlikka ega bo'lgan talaba, yangi bosqich mutaxassisi, samarali innovatsion faoliyatga tayyor bitiruvchi bugungi va ertangi mehnat bozorida mavjud katta talab va ehtiyojlarni to'la qondirish asosida mamlakat iqtisodi va ma'naviy farovonligiga o'zining munosib hissasini qo'shadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Khamidovna P. O. The Role of Intellectual Thinking in the Maturation of a Student's Personality //Best Journal of Innovation in Science, Research and Development. – 2023. – T. 2. – №. 11. – C. 85-87.

2. Khamidovna P. O., Zilola K. REGULATORY FRAMEWORK ISSUED IN UZBEKISTAN TO ENSURE THE INTEGRATION OF SCIENCE, EDUCATION AND PRODUCTION //Mexatronika va robototexnika: muammolar va rivojlantirish istiqbollari. – 2023. – T. 1. – №. 1. – C. 52-55.

3. Khamidovna P. O. Issues of development of the communication culture of technical students //world of science: journal on modern research methodologies. – 2023. – T. 2. – №. 3. – C. 32-35.

4. Пулатова О. Х. ТАЛАБА ШАХСНИНГ КАМОЛ ТОПИШИДА ИЖОДИЙ ФАОЛИЯТНИНГ ЎРНИ //MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS. – 2023. – T. 2. – №. 2. – C. 6-14.

5. Khamidovna P. O. On the Issues of Studying the Problems of Unorganized Youth //Web of Synergy: International Interdisciplinary Research Journal. – 2023. – T. 2. – №. 3. – C. 316-318.

6. Khamidovna P. O. Features of the Use of Modern Didactic Tools in Technical Higher Educational Institutions //Telematique. – 2023. – C. 7630-7634-7630-7634.

7. Khamidovna P. O., Zuhra Y. DEVELOPMENT OF YOUTH COMMUNICATION THROUGH THE MEDIA IN TECHNICAL HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS //MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS. – 2023. – T. 2. – №. 2. – C. 71-83.

8. P.O Khamidovna. COMMUNICATION CULTURE OF INDIVIDUALS // European Journal of Humanities and Educational Advancements // EJHEA – 2023.-T.4.- №4 C-32-36

9. Pulatova O. ISSUES OF ORGANIZING INNOVATIVE ACTIVITIES OF FUTURE SPECIALISTS //International Conference on Education and Social Science. – 2023. – T. 1. – №. 1. – C. 164-168.

10. Пулатова О. Х. ТАЛАБАЛАРНИНГ КАСБИЙ ТАЙЁРГАРЛИГИНИ ХОРИЖИЙ ТАЖРИБАЛАР ОРҚАЛИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ //MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS. – 2023. – T. 2. – №. 2. – C. 53-62.